

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

M VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov
EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT**

Mgr. Viera Beňková

Rómska rozprávka

2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01 Bratislava

Autor UZ: Mgr. Viera Beňková

Kontakt na autora UZ: ZŠ Blatné Remety

Názov: Rómska rozprávka

Rok vytvorenia: 2014

Oponentský posudok vypracoval: Ing. Jana Križanovičová

ISBN 978-80-565-0064-4

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah:

Úlohy na čítanie textu s porozumením	4
Skutočné a neskutočné udalosti	7
Znaky rozprávky – opakovanie	8
Motívy ľudovej a autorskej rozprávky.....	9
Osnova autorskej rozprávky, Začiatok, Koniec rozprávky	9
Synonymá	10
Slovné spojenia a frazeologizmy	10
Cinquain, Zhlukovanie	11
Akrostich, Eskimácka pošta	12
Príležitosti, Brainwriting	13
DH: Hranie rolí, Dramatizácia rozprávky, Na spisovateľov.....	14
Didaktická hra: Na ilustrátorov.....	15
Pracovný list na hudobnú výchovu	16
Najznámejšie rómske piesne	17
Najznámejšie rómske rozprávky	18
Súťaž rómskych detí	19
Srdiečko pre Šejinku	20
Šejinka - dotvorenie	21
Čarovné husličky	22
Rozprávame rozprávku	23
Čarokrásne husle	24
Cestička Bara k Šejinke	25

Úlohy na komunikáciu a čítanie s porozumením

O primášovi Barovi

Elena Lacková

Literárny text: *Elena Lacková: O PRIMÁŠOVI BAROVI* (autorská rozprávka)

Po prečítaní textu odpovedajte na nasledujúce otázky:

- a) Páčila sa vám rozprávka? _____
- b) Rozhodni o aký text ide. Správne odpovede zakrúžkuj a svoje odpovede zdôvodni:
(umelecký text, vecný text, poézia, próza, ľudová rozprávka, autorská rozprávka)
- c) Ako sa príbeh začína?
- d) Doplňte, čo je hlavnou témou príbehu?
Ž __ V __ T R __ M __ V
- e) Porozmýšľajte a napíšte, ako inak by sa mohol príbeh začať. Svoje vety prečítajte pred spolužiakmi:

.....

.....

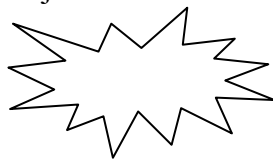
.....

.....

.....

.....

- f) Koho autorka v rozprávke považuje za stvoriteľa rómskej osady?

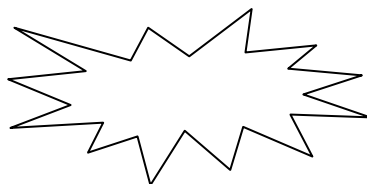
- g) Aké postavy vystupujú v tejto rozprávke? Charakterizujte ich:

KLADNÉ	ZÁPORNÉ
REÁLNE	FIKTÍVNE

h) V osade žili dvaja slávni **primáši**. Do bublín napíšte ich mená aj mená ich synov:

i) Ktorému synovi známych primášov všetci predpovedali slávnú budúcnosť?

j) Na základe textu rozprávky vysvetlite význam mena Baro a doplňte: V __ E __ Ý

c) Objasnite slovné spojenia z textu:

Feriho žena Loli mala na jazyku jedovaté sliny a v srdci závisť.

.....

Psie srdce zaplakalo ľudskými slzami.

.....

d) Zakrúžkuj správnu odpoveď. Slovné spojenie - ***ružové púpätá s čiernymi vláskami ako uhoľ*** - je: a) porekadlo b) príslovie c) prirovnanie

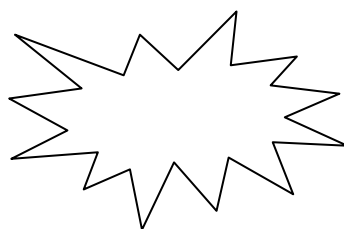
e) Čo sa prihodilo Barovi?

.....

f) Prečo sa Baro ocitol v neznámej krajine?

.....

g) Ako sa volala dievčina s krásnymi čiernymi vlasmi, ktorú si Baro veľmi obľúbil?

h) Kto bol Charno?

i) Aké nešťastie postihlo jeho rodinu?

.....

.....

j) Bol si už niekedy nešťastný? Napíš, kedy a prečo?

KEDY?	PREČO?
.....
.....
.....
.....

k) Ako sa nazývala bosorka?

Vpíš do bubliny.

l) Vytvorte nové slová s podobným významom (**synonymá**) od slova bosorka:

--	--	--

m) Kým bola posadnutá striga Jaguni?

n) Existujú v dnešnej dobe podľa teba čarodejnice? Odpoveď zakrúžkuj: a) Áno b) Nie

o) Svoju odpoveď zdôvodni, prečo áno alebo prečo nie a napíš.

ÁNO	NIE
.....
.....
.....

p) Komu by si v reálnom svete priradil pomenovanie „**bosorka**“, „**ježibaba**“?

Podčiarkni: a) dobrej žene b) zlej žene

q) Kto zachránil Šejinku pred záhubou ježibaby Jaguni? Doplň: **B** ___ **R** ___

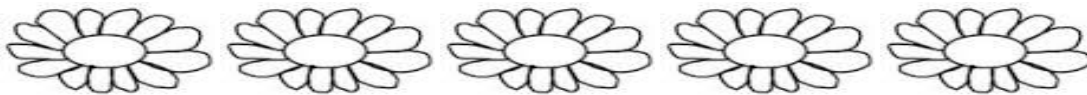
r) Kto oslobodil Bara z kliatby ježibaby Jaguni?

D ___ **CH** **R** ___ **M** ___ **K** ___ **CH** **P** ___ **I** ___ **Á** ___ **O** ___, človek v čiernych

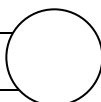
s) Objasnite záver rozprávky: *...Barovi potomkovia, slávni primáši, aj dnes svojou hudbou liečia duše Pudi a vlievajú do nich večnú mladosť ...*

Skutočné a neskutočné udalosti

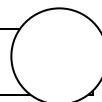
Zobrazené udalosti autorskej rozprávky označte za skutočné - reálne (**R**) alebo za neskutočné – fantastické (**F**).

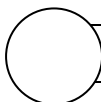
V osade žili dvaja slávni primáši.

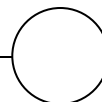
Loli už od malička vládla kúzлами.

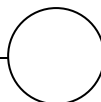
Loli môže Bara premeniť na psa.

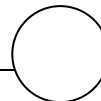
Natrháť divé byliny.

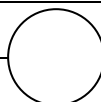
Po deviatom zaklínaní sa voda vyparila.

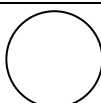
Charno rezal vřbové prúty.

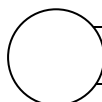
Jaguni bola najkrutejšia a najmocnejšia z ježibáb.

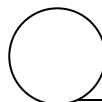
Cikni bola slepá a zomierala.

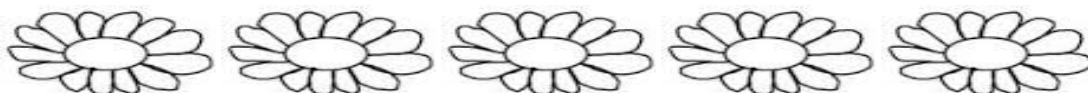
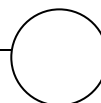
Z roztrhanej psej kože vyskočil rúči mládenec.

Zázračné husle splnia tri želania.

Rómski primáši aj dnes liečia svojou hudbou duše ľudí.

Znaky rozprávky - opakovanie

- a) Páčila sa vám rozprávka?
- b) Zdôvodnite, prečo sa vám páčila.
- c) Ako sa začína príbeh tejto rozprávky?
- d) Aké postavy v nej vystupujú? Charakterizujte ich.
- e) Povedzte, ktoré sú z nich reálne, fiktívne (vymyslené), kladné a záporné, hlavné, vedľajšie.
- f) V akom čase a priestore sa odohráva príbeh rozprávky?
- g) V akej krajine sa príbeh odohráva?
- h) Čo spôsobuje stupňovanie deja – gradáciu?
- i) V akej osobe je vyrozprávaný príbeh rozprávky?
- j) Považujete príbeh rozprávky za reálny alebo vymyslený?
- k) Vyskytuje sa v rozprávke priama reč – prehovory postáv?
- l) Ktoré číslovky sa vyskytujú v tejto rozprávke?
- m) Ako sa príbeh končí?
- n) Akú hlavnú myšlienku vyjadruje rozprávka O primášovi Barovi?
- o) Povedzte, ako inak by sa mohla začať rozprávka?
- p) Porozmýšľajte a vytvorte iný záver rozprávky.
- q) Čím sa odlišuje ľudová rozprávka od autorskej rozprávky?
- r) Povedzte, v ktorých rozprávkach vystupuje bylinkárka alebo ježibaba?
- s) Poznáte aj iné rómske rozprávky? Povedzte, ktoré.
- t) Poznáte rómskych spisovateľov, ktorí písali pre deti?
- u) Ktoré číslovky by sa mohli v rozprávke objaviť?
- v) Ako by ste inak pomenovali primáša?
- w) Na aký hudobný nástroj hrá primáš?
- x) Ktoré motívy sú prevzaté z ľudovej rozprávky?
- y) Ktoré motívy sú prevzaté z autorskej rozprávky?
- z) Vedeli by ste vytvoriť stručnú osnovu príbehu tejto rozprávky?
- ž) Porozmýšľajte, ako by sa mohol odvíjať ďalší osud talentovaného, nadaného primáša, keby sa Loline čary nenaplnili.
 - a) Čo by mohol robiť nadaný primáš?
 - b) Ako a načo by mohol využiť svoj talent?
 - c) Dokázal by sa podľa teba uplatniť v živote?

Motívy ľudovej a autorskej rozprávky

(Pri písaní rozprávky O primášovi Barovi vychádzala spisovateľka z poetiky ľudovej rozprávky. Doplňte do bublín motívy prevzaté z ľudovej rozprávky a motívy z autorskej rozprávky).

Motívy ľudovej rozprávky

.....

.....

.....

.....

Motívy autorskej rozprávky

.....

.....

.....

.....

Osnova autorskej rozprávky O primášovi Barovi

(Po tichom prečítaní rozprávky zostavte stručnú osnovu a prečítajte ju):

- a)
- b)
- c)
- d)

Začiatok rozprávky

(Napíšte iný začiatok tejto rozprávky.)

.....

.....

.....

Dokončenie rozprávky

(Napíšte, ako inak by sa mohla táto rozprávka skončiť.)

.....

.....

.....

.....

Synonymá – slová s podobným významom

(Objasnite významy slov z danej rozprávky a priradte k nim iné slová s podobným významom (**synonymá**). Pracujte vo dvojiciach. Pri prezentácii obhájte svoje názory).

hašteriť sa pýcha

kliatba chýr.....

bylinkárka nárek.....

ježibaba driečna dievčina.....

Napíšte, ako znie **driečna dievčina** v rómskom jazyku:

Slovné spojenia a frazeologizmy

(Objasnite nasledujúce **slovné spojenia a frazeologizmy**. Pracujte v skupinách. Pri prezentovaní vašich riešení zhodnoťte navzájom svoje nápady):

Chlapci rástli ako z vody

Predpovedali mu žiarivú budúcnosť.....

Na oblohe zhasol mesiac.....

Nad osadou sa zmrákalo, akoby nad ňou visela kliatba.....

Červené plamene olizovali medený hrniec.....

Keď ho smútok kváril.....

Vziať si otcove slová k srdcu.....

Akoby ich čerti na nože brali.....

Šejinka ho vyprevádzala so slzami v očiach.....

Husle budú žalostne plakať.....

Jag hral na husliach tak, ako keby mu pichali pod nechty ostré trnie.....

Keby si ma opustil, smútok by mi srdce odtrhol.....

Hudba ako oheň rozpaľovala ľudské srdcia.....

Cinquain

(Vymyslite päťveršík na slovo primáš). Pracujte podľa nasledujúcich pokynov:

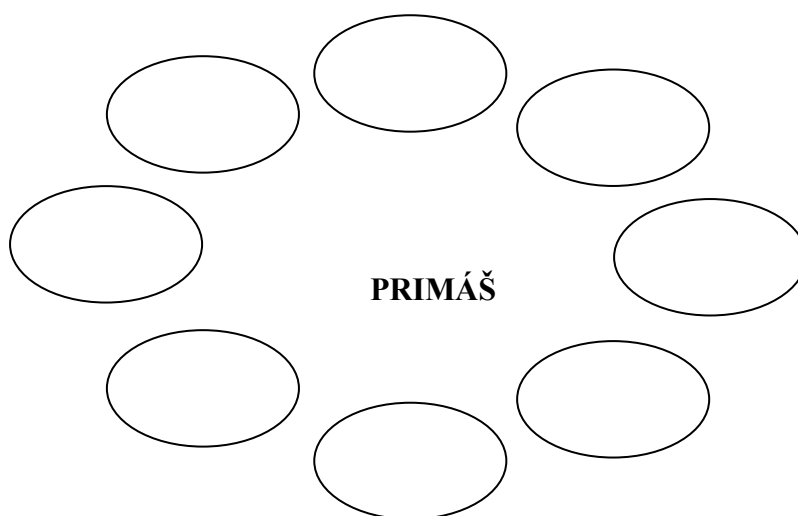
1. Verš: podstatné meno - primáš
2. Verš: opis témy – dve prídavné mená
3. Verš: vyjadruje dej – tri slovesá
4. Verš: vyjadrenie emocionálneho vzťahu k téme – veta zo štyroch slov
5. Verš: synonymum k slovu primáš

PRIMÁŠ

Zhlukovanie

(Porozmýšľajte a napíšte do bublín, čo potrebuje Róm, aby sa mohol stať primášom?)

PRIMÁŠ

Akrostich

(Napíš slová na hrubo vyznačené písmená, ktoré súvisia so slovom primáš).

P -

R -

I -

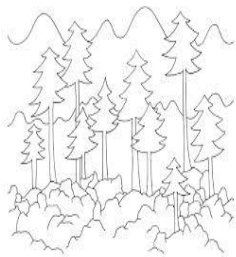
M -

Á -

Š -

Eskimácka pošta

(Vytvorte príbeh rozprávky na základe obrázkov a napíšte ho.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

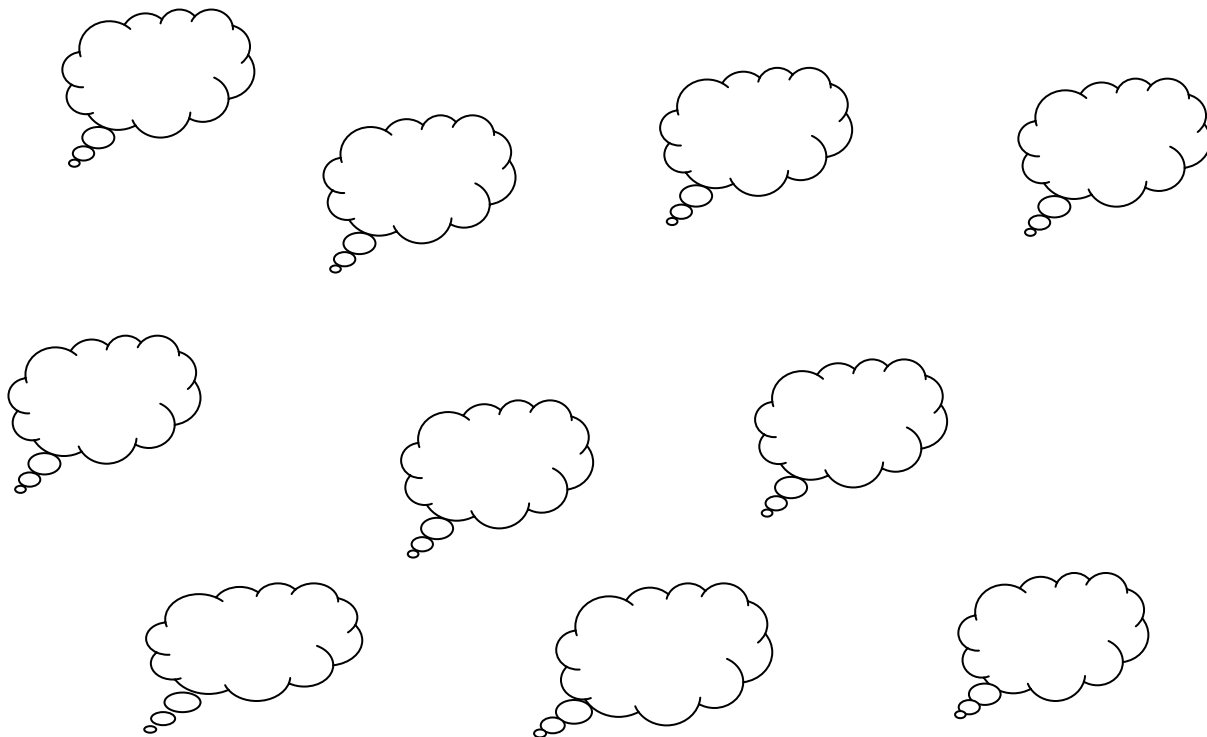
.....

.....

.....

PRÍLEŽITOSTI

(Vpíš do bublín, pri akých príležitostiach môže primáš uplatniť svoj talent a potešiť ľudí svojou hrou na husliach?)

Brainwriting

(Porozmýšľajte, ktoré motívy z prečítanej autorskej rozprávky nachádzate alebo nenachádzate vo svojom súčasnom živote a vyjadrite k nim svoj hodnotiaci postoj. Pracujte v skupinách. Hľadajte čo najviac tém a postojov k nim.)

(Napr.: Tradícia kladného vzťahu Rómov k hudbe v minulosti. K akým hodnotám majú v súčasnosti Rómovia kladný vzťah?)

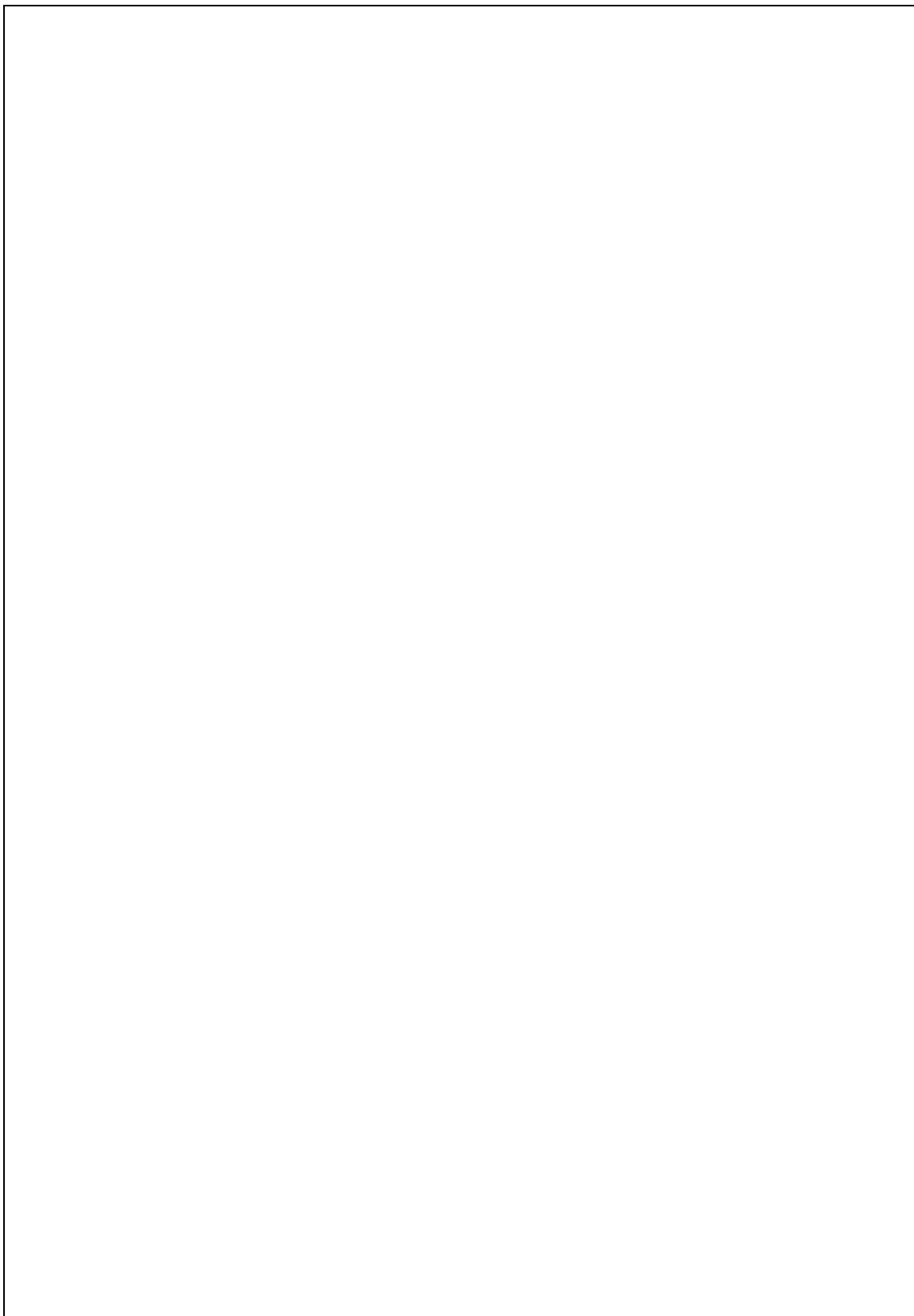
Môj hodnotiaci postoj k problému:

Kladný:

Záporný:

Didaktická hra: Na ilustrátorov

(Pokúste sa nakresliť obrázok na základe prečítanej rozprávky).

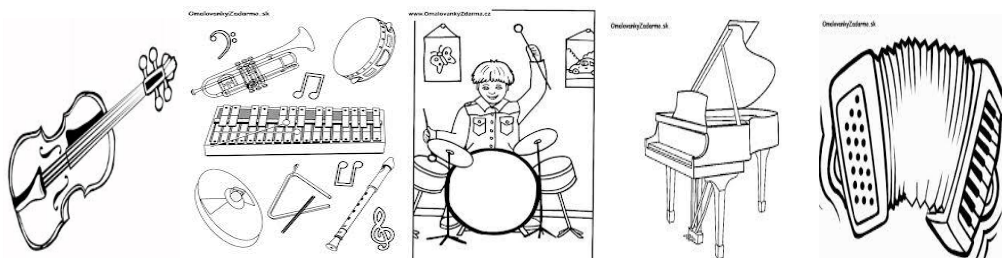

Pracovný list na hudobnú výchovu

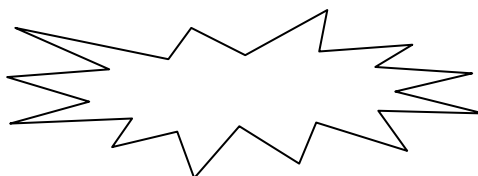
a) Porozmýšľajte a povedzte, kto tvorí kapelu a na aký hudobný nástroj hrá.

- a) Na ktorom hudobnom nástroji hrá primáš?
- b) Vedel by si ho ukázať na obrázku?
- c) Pomenujte hudobné nástroje, ktoré vidíte na obrázku:

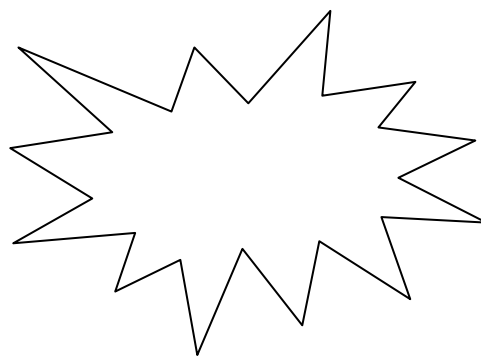
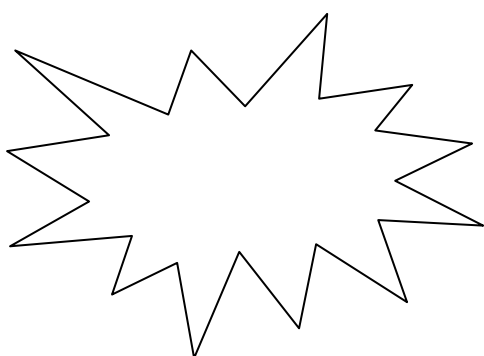
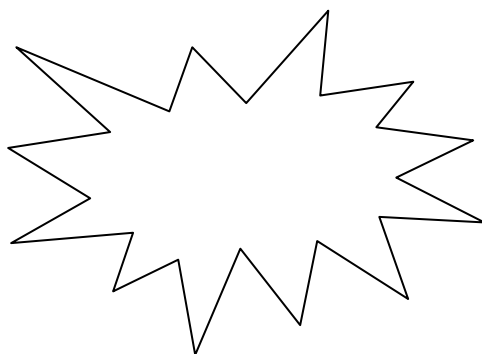
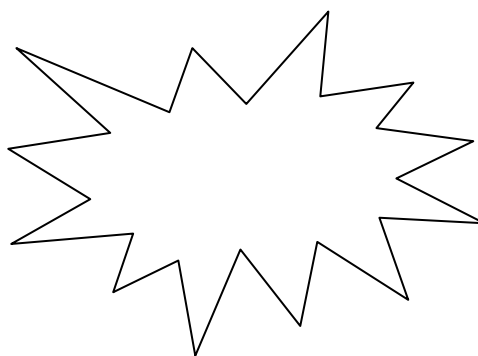
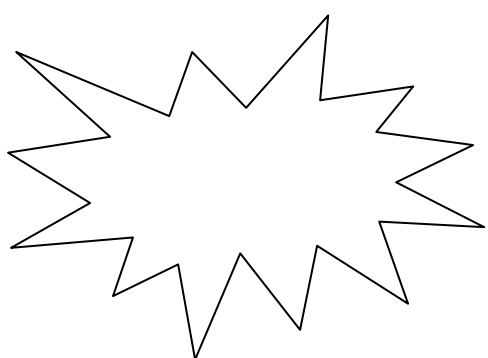
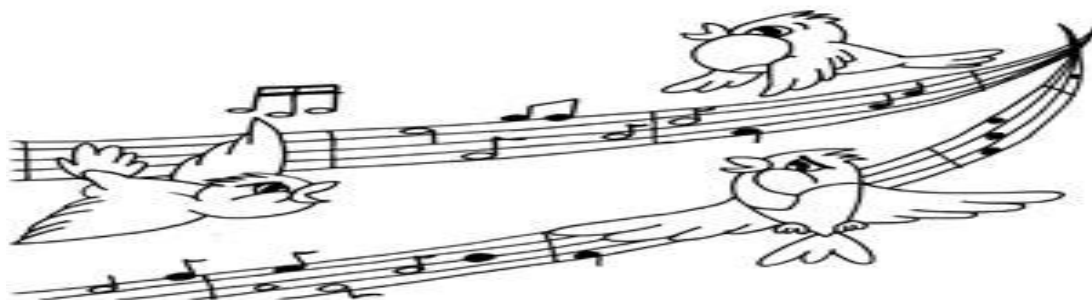

- d) Doplňte pomenovanie strunového hudobného nástroja, ktorý potrebuje paličky:
C _ M _ A _
- e) Ktorá rómska kapela je známa na Slovensku?
- f) Poznáte meno **známych primášov** na Slovensku?
- g) Pokúste sa zistiť meno známeho primáša vo vašom meste alebo dedine.
- h) Na ktorom hudobnom nástroji hráš ty?
- i) Vyjadrite pohybom hru na: husliach, trúbke, klavíri, violončele, bubnoch, cimbale, harmonike, triangli, akordeóne.
- j) Zaspievajte si známe rómske piesne, použite pri tom rytmické hudobné nástroje.
- k) Nacvičte rómsku pieseň a prezentujte ju na slávnostnom vystúpení pri rôznych výročiach, príležitostiach a sviatkoch.
- l) Vypočujte si na hudobnej výchove rómske piesne od známych rómskych kapiel.
- m) Poznáte meno krásnej Rómky na Slovensku, ktorá zasvätila svoj život hudbe?

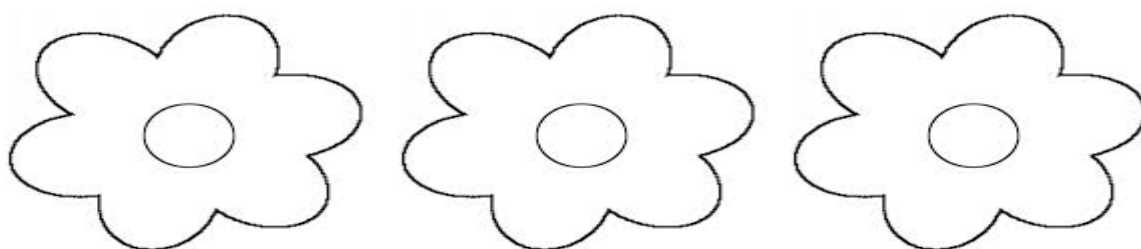
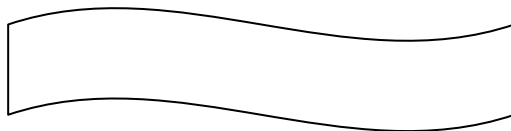
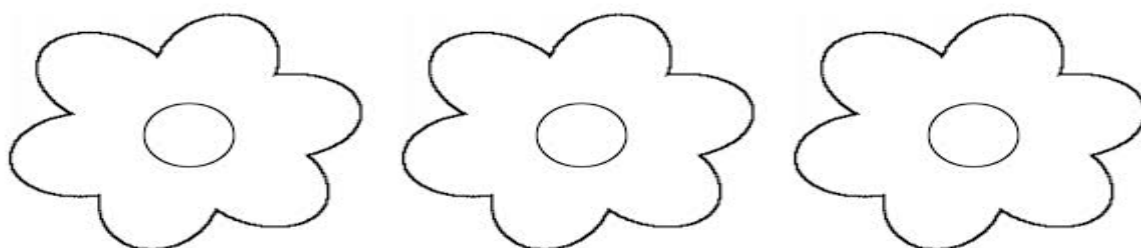
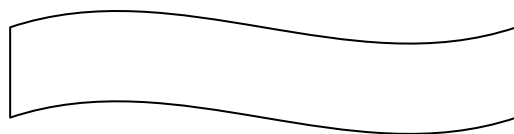
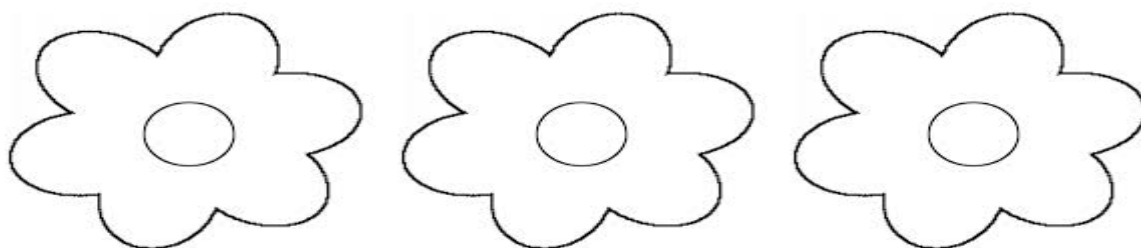
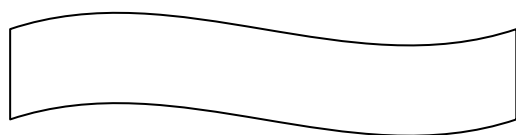
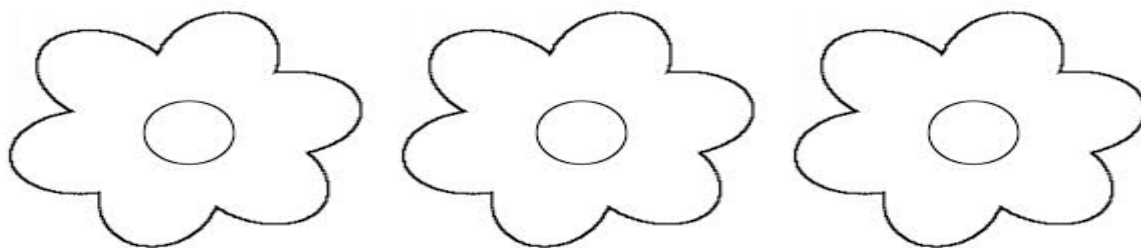
Najznámejšie rómske piesne

(Napište názvy najznámejších rómskych piesní.)

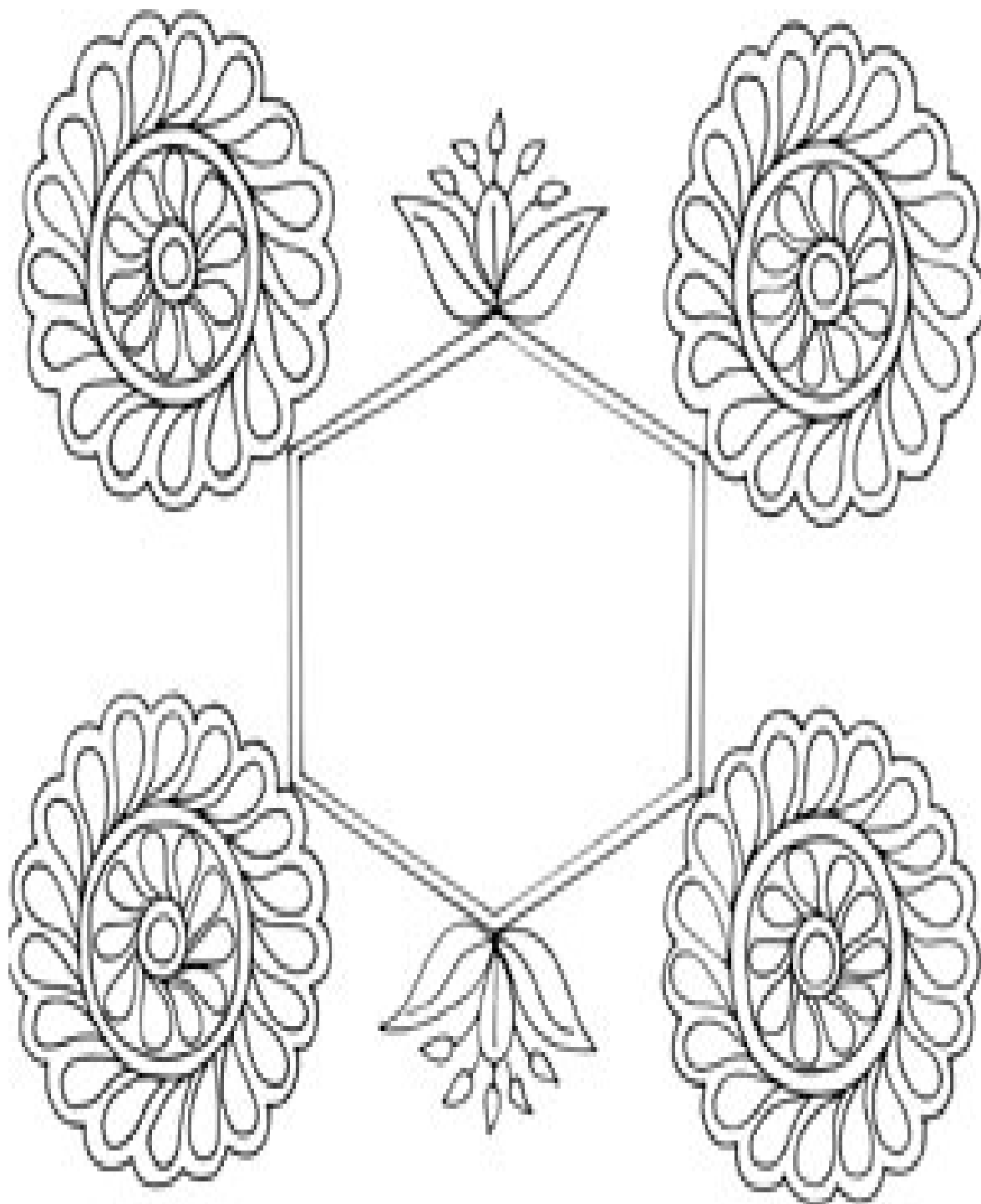
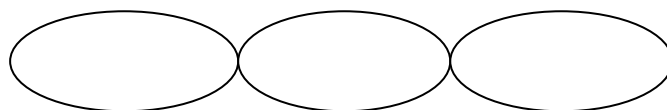
Najznámejšie rómske rozprávky

(Napíšte názvy najznámejších rómskych rozprávok alebo tých, ktoré ste čítali.)

Súťaž rómskych detí

(Ako nazývame súťaž, v ktorej prezentujú svoj talent v maľbe, speve a tanci rómske deti?)

Do prostriedku namaľujte rómskeho chlapca alebo dievča. Obrázok si vymaľujte!

Srdiečko pre Šejinku

(Vymaľujte srdiečko z lásky.)

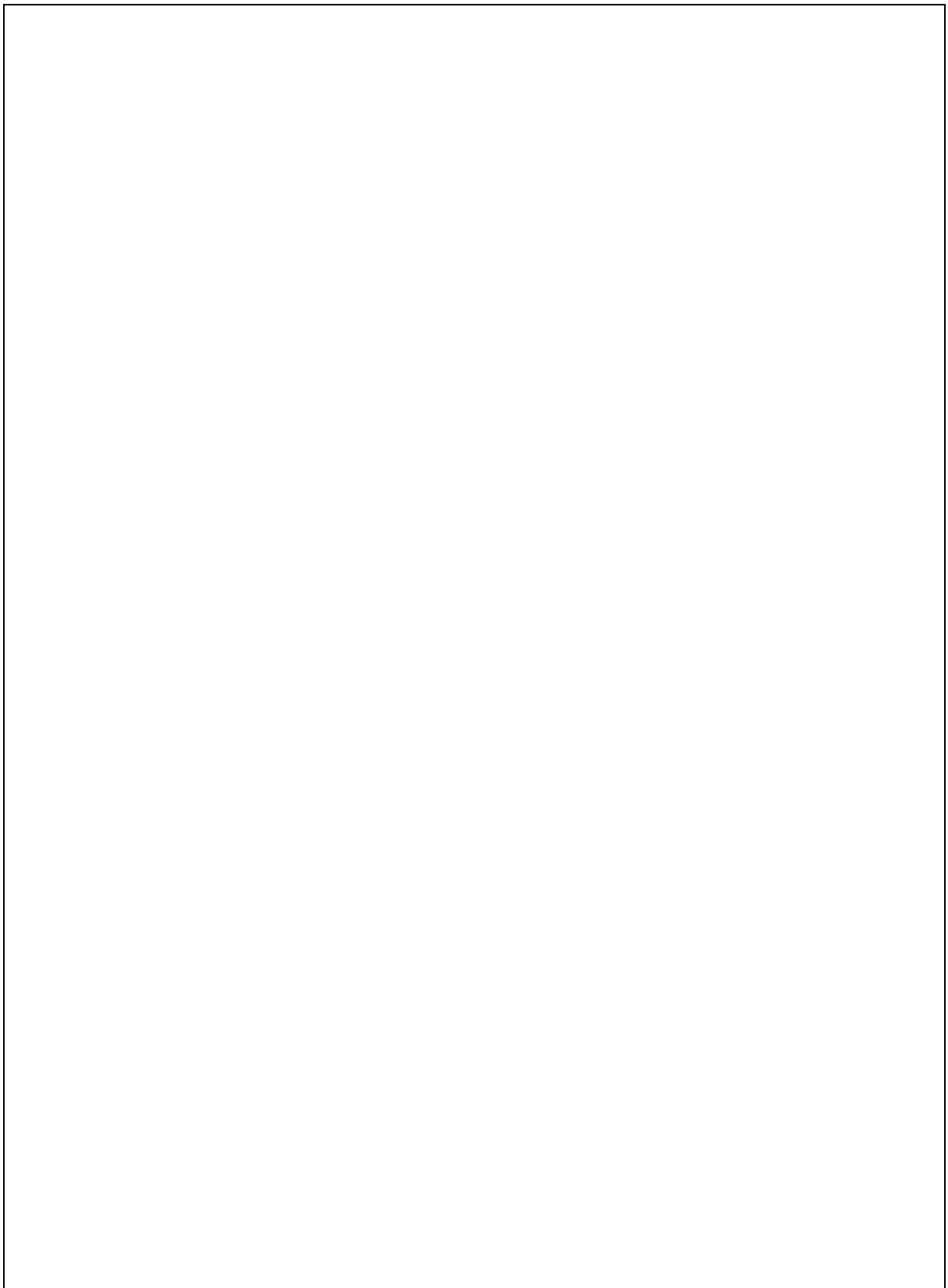

(Vymalujte si Šejinku. Dokreslite telo a šaty.)

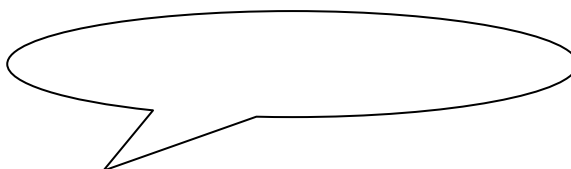
Čarovné husličky

(Súťaž o najčarovnejšie husličky. Nakreslite čarovné husličky pre Bara a vymaľujte ich rôznymi farbami na základe vlastnej fantázie.)

Rozprávame rozprávku

(Prezri si obrázky a doplň názov rozprávky.)

2. Obrázky vyfarbi, očísľuj v správnom poradí, ako sa odvíjal dej a porozprávaj ho vlastnými slovami.

3. Napíš mená postáv, ktoré vystupujú v danej rozprávke.

.....,,

.....,,

4. Doplň vetu: V rozprávke víťazí nad

Čarokrásne husle

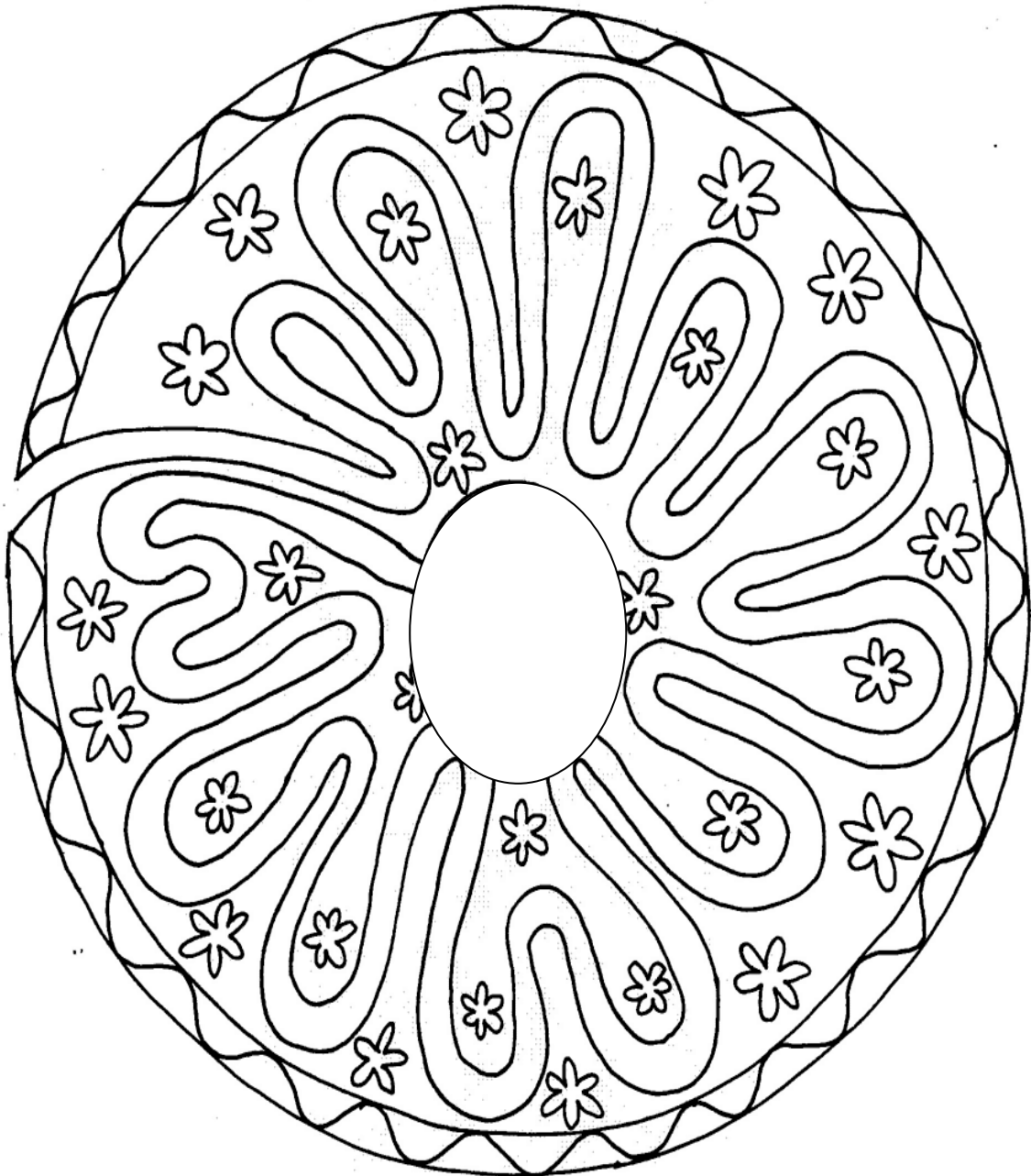
(Domaľujte dané husle a vytvorte si podobné na pracovnom vyučovaní z kartónu a rôznych malých ozdobných predmetov na základe vlastnej fantázie.)

Cestička Bara k Šejinke

a) Vyfarbi cestičku Bara k Šejinke takou farbou, akej by boli jej vlasy.

b) Do prostriedku namaľuj tvár Šejinky.

c) Obrázok domaľuj podľa svojej fantázie.